

Μύθοι και αποικισμός Σπουδή περίπτωσης η Σινώπη

Επωνυμία Σινώπης

Νύμφη Σινώπη

- ❖ Ο μύθος καλλιεργήθηκε στην Κόρινθο από τον ποιητή Εύμηλο τον 8^ο αι. π.Χ.
- ❖ Ο μύθος της Νύμφης Σινώπης ακολουθεί το σχήμα της αρπαγής μίας νεαρής κοπέλας από κάποιον θεό, της μεταφοράς της σε μία απομακρυσμένη τοποθεσία, της ονοματοθεσίας της τοποθεσίας από το όνομα της απαχθείσας κόρης και της γέννηση ενός γιού, ο οποίος στη συνέχεια γίνεται ο επώνυμος άρχων του τόπου και γενάρχης του λαού, ο οποίος τον κατοικεί.

Το ίδιο σχήμα ακολουθούν οι αρπαγές και των υπόλοιπων *Άσωπίδων*, αδελφών της Σινώπης. Μεταξύ αυτών καταλέγονται η Κέρκυρα, η Σαλαμίνα, η Αίγινα, η Θήβα, η Τανάγρα, η Θέσπεια και η Χαλκίδα.

Παραλλαγές του μύθου

- ◊ Ο Ασωπός του μύθου του Ευμήλου είναι ο ποταμός της Κορίνθου
- ◊ Η ποιήτρια Κορίνη από την Τανάγρα (6^{ος}–5^ο αιώνας π.Χ) συνθέτει παραλλαγή του μύθου.

Στον μύθο της Κορίνης, ο Ασωπός ζήτησε από τον Ακραιφέα, μάντη και ιερέα του Απόλλωνα να του αποκαλύψει τί απέγιναν οι εννέα του κόρες. Ο Ακραιφέας, εξήγησε στον Ασωπό πως οι κόρες του είχαν απαχθεί από τέσσερεις θεούς, τον Δία, τον Απόλλωνα, τον Ποσειδώνα και τον Ερμή. Την Σινώπη είχε απαγάγει ο Απόλλωνας.

- ◊ Η ποιήτρια τοποθετεί την εξέλιξη του μύθου στη Βοιωτία, καθώς ο μάντης στον οποίο αναφέρεται ήταν ιερέας του Απόλλωνα Πτώου.

◇ Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, υπάρχουν τρεις εκδοχές του μύθου, σε κάθε μία από τις οποίες την Σινώπη έκλεψε ένας εκ των Απόλλωνα, Δία και Άλυ.

◇ 5^{ος} αι. π.Χ

οικονομική εκμετάλλευση των αποικιών στα ανατολικά παράλια του Πόντου και μία από τις σημαντικότερες πόλεις της Σατραπείας της νότιας ακτής του Ευξείνου Πόντου.

Αυτοπεποίθηση
Σινωπέων

Νόμισμα Σινώπης τέλη 5^{ου} αι. π.Χ.

- σίνομαι = υφαρπάζω, βλάπτω, βασανίζω
- Οιωνός
- Λαλούν σύμβολο

Νόμισμα Σινώπης τέλη 5^{ου} αί.π.Χ.

Σε καμία περίπτωση δεν επιβεβαιώνεται η σύνδεση της Κορίνθου ή της Βοιωτίας με τη ίδρυση της Σινώπης, από τα αρχαιολογικά ευρήματα ή τις γραπτές πηγές

Επιδίωξη

- ❖ Εμπλέκοντας, στη γενεαλογία της Σινώπης τον θεό-ποταμό Ασωπό από τη Σικυώνα ο Εύμηλος επεδίωκε την σύνδεση της Κορίνθου με την αποικία του Ευξείνου Πόντου
- ❖ Ομοίως, η Κορίνη επεδίωκε την σύνδεση της Βοιωτίας με τον Εύξεινο Πόντο

Απήχηση

- ❖ Αντιδικία Μιλήτου και Κορίνθου για την κυριαρχία στον Εύξεινο Πόντο.
- ❖ Ήδη γνωστή από τον Ληλάντιο πόλεμο (τέλη 8^{ου} αι.π.Χ.)

- **Θέση**

στο κέντρο της Μαύρης θάλασσας
στο μέσο της διαδρομής από το
Βυζάντιο (δυτικά) και την πόλη Φάσι
(ανατολικά)
ακριβώς απέναντι από τη χερσόνησο της
Κριμαίας

Τα θαλάσσια ρεύματα στον Εύξεινο Πόντο
ευνοούν την κίνηση των πλοίων από τη
Χερσόνησο της Κριμαίας προς τη Σινώπη και
από το ακρωτήριο Κάραμβις προς το βορρά,
στο Κρίου μέτωπο

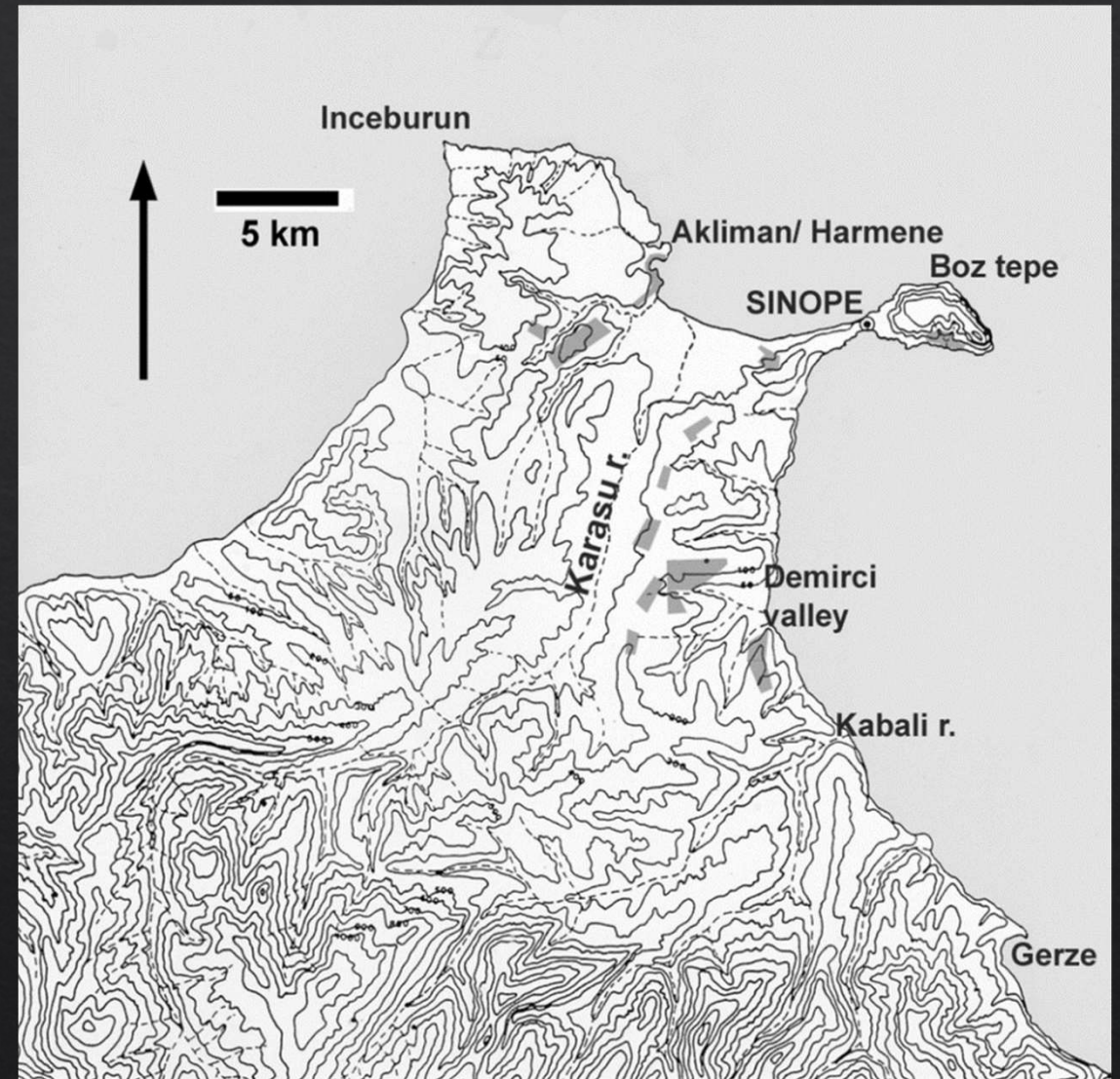
Καλά οχυρομένη θέση

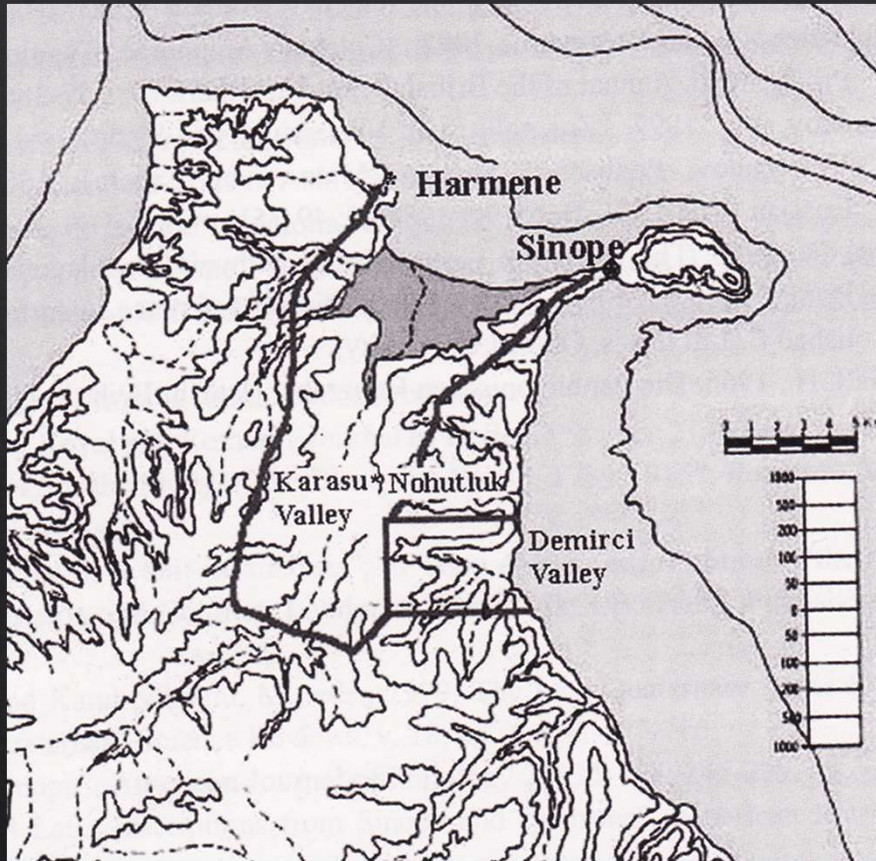
η χερσόνησος περιτριγυρίζεται από ακανθώδεις βράχους, οὗς οι σινωπείς καλοῦσι *χοινικίδας*

στα νότια υψώνονται οι Ποντικές Ἄλπεις σε κοντινή απόσταση από την ακτή

Η περιοχή της Σινώπης

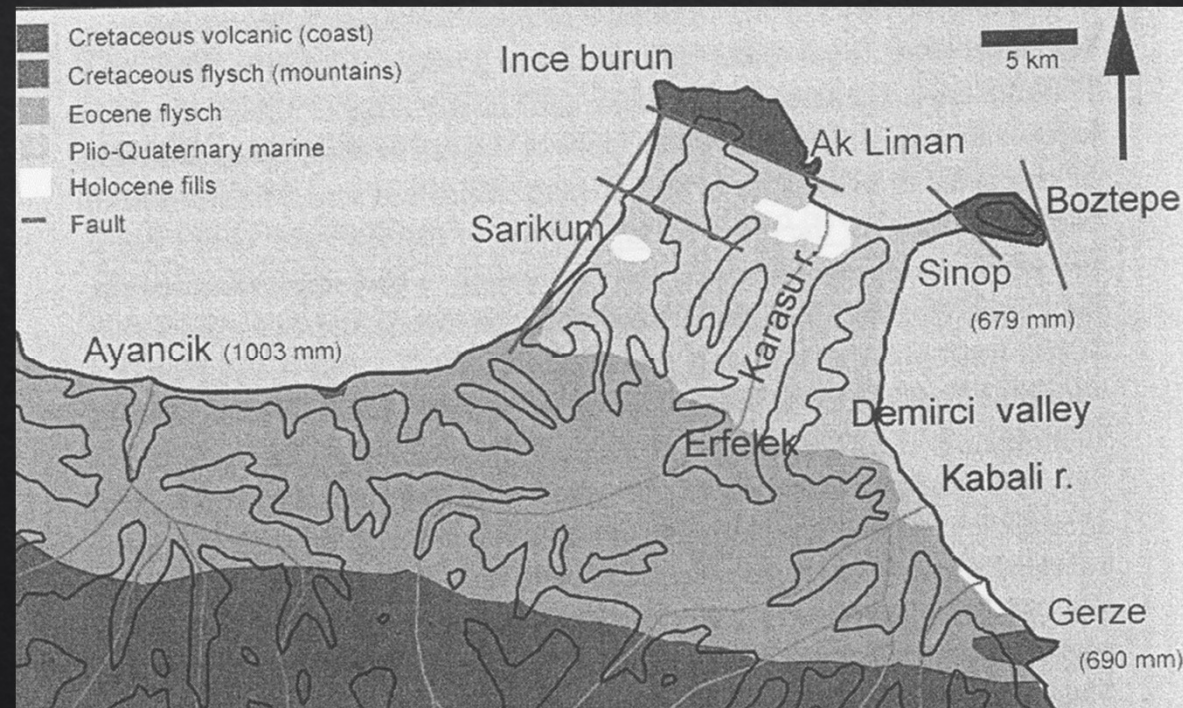
εύφορο υπέδαφος
πλούσια βλάστηση
δασικές εκτάσεις
μικρά λιμάνια

Γεωλογικές ζώνες της χερσονήσου της Σινώπης

ὑπὲρ τῆς πόλεως
 εὐγεῖν ἔστι
 τὸ ἔδαφος καὶ ἀγροκηπίοις
 κεκόσμηται πυκνοῖς, πολὸ δὲ
 μᾶλλον τὰ προάστεια...
 (Στράβων, Γεωγραφία 2.1.16)

Νότιοδυτικά της Σινωσης
εκτείνεται η κοιλάδα του
Οχθομάνη (Karasu)

- αμμώδη, εύκολα να
καλλιεργηθούν εδάφη
- προσχώσεις του ποταμού

Λίμνη Akgöl

Περιοχή
Akliman

Ο Στράβων συγκρίνοντας το κλίμα της νοτίου
ακτής του Ευξείνου Πόντου με αυτό των
βόρειων παραλίων καταλήγει πως στην περιοχή
της Σινώπης οι συνθήκες είναι

ἐκείνων εύκρατοτέρους (Στράβων, Γεωγραφία
2.1.16.).

*ἐκατέρωθεν δὲ τοῦ ἰσθμοῦ
λιμένες καὶ ναύσταθμα...*

Στράβων, Γεωγραφία 12.3.11

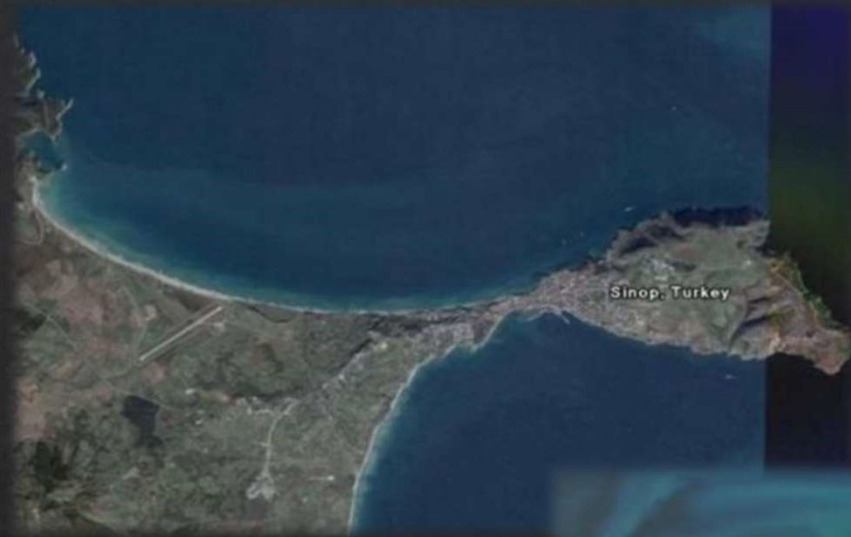
Η Σινώπη είναι η
μοναδική πόλη των
νοτίων ακτών του
Ευξείνου Πόντου με δύο
φυσικά λιμάνια →

ήταν εύκολα προσβάσιμη
ανεξαρτήτων καιρικών
συνθηκών →

κέντρο διακομιστικού
εμπορίου

Η θέση, όπου χτίστηκε η Σινώπη παρείχε στην πόλη όλα τα απαραίτητα εφόδια προκειμένου να αναπτυχθεί στο σπουδαιότερο κέντρο της νοτίου ακτής του Ευξείνου Πόντου

Φύσει καὶ προνοίᾳ
κατεσκευασμένη
καλῶς
(Στράβων, Γεωγραφία 12.3.11)

Σύμφωνα με την τελευταία παραλλαγή του μύθου, την οποία σώζει ο Φιλοστέφανος ο Κυρηναίος (3^{ος} αι. π.Χ.), η Σινώπη απόκτησε έναν γιό τον Σύρο.

Η γέννηση του Σύρου αποδίδει ελληνική καταγωγή στους Σύρους, έναν εντόπιο λαό, ανατολικής προέλευσης.

Μυθολογικός εξελληνισμός εντόπιων λαών

Τον 3^ο αι.π.Χ. η Σινώπη χάνει το έλεγχο των αποικιών της στα ανατολικά παράλια της νότιας ακτής του Ευξείνου Πόντου και αναγκάζεται να στραφεί στην ενδοχώρα της για εξεύρεση πρώτων υλών.

Πότε καλλιεργήθηκε ο μύθος ;

Που ;

Για ποιόν λόγο;

- Τον 8^ο - 7^ο αι. π.Χ. πριν ακόμη εδραιωθεί η αποικία της Μιλήτου
- Στην Κόρινθο.
- Μεταπλάστηκε στην Βοιωτία από την Κορίννη (5^{ος}-6^{ος} αι.π.Χ.)
- Υιοθετήθηκε από τους Σινωπείς (5^{ος} - 3^{ος} αι.π.Χ.)
- Δημιουργεί ερείσματα στις επιδιώξεις των Κορινθίων και στη συνέχεια των Βοιωτών στον Εύξεινο Πόντο
- Επεξηγεί την κυριαρχική θέση της Σινώπης στη νότια ακτή του Ευξείνου Πόντου

Αμαζόνα Σανάπη

ὁ δὲ Τήσιος Ἄνδρων (v. sch. b) φησὶ μίαν τῶν Ἀμαζόνων φυγοῦσαν εἰς Πόντον γήμασθαι τῷ τῶν τόπων ἐκείνων βασιλεῖ, πίνουσαν τε πλεῖστον οἶνον ὀνομασθῆναι Σανάπην [ἐπειδὴ μεταφραζόμενον τοῦτο σημαίνει τὴν πολλὰ πίνουσαν], ἐπειδὴ αἱ μέθυσοι κανάπαι λέγονται παρὰ Θραξίν, ἢ διαλέκτῳ χρῶνται καὶ Ἀμαζόνες· <καὶ> κληθῆναι τὴν πόλιν <Σανάπην>, ἔπειτα κατὰ φθορὰν Σινώπην. ἡ δὲ μέθυσος Ἀμαζῶν ἐκ <ταύτης> τῆς πόλεως παρεγένετο πρὸς Λυτίδαν, ὡς φησὶν Ἐκαταῖος (I fg 34 J.).

Σανάπη κατά φθορά Σινώπη

Ο μύθος της Αμαζόνας Σανάπης ανταναικλά, μέσω ενός συστήματος συνεκδοχών

- ❖ τη γνώση των Μιλησίων της Αρχαϊκής εποχής για την περιοχή της Σινώπης (αμπελουργία – μεταλλουργία (Ακμόνιον άλσος))
- ❖ τις σχέσεις των αποίκων με τους ντόπιους λαούς
- ❖ τις εμπορικές και πολιτισμικές τους επαφές μαζί τους,
- ❖ και, ενδεχομένως, τις επιδιώξεις τους για εκμετάλλευση των πρώτων υλών των νοτίων ακτών του Ευξείνου Πόντου

Σχέση σινωπέων με το μυθικό παρελθόν τους Αμαζόνα Σινώπη

*Σινωπεῖς δὲ πρὸς Δαταμαῖν πολεμοῦντες ἐπεὶ ἐν
κινδύνῳ ἦσαν καὶ σπάνει ἀνδρῶν, τῶν
γυναικῶν τὰ ἐπιεικέστατα σώματα
μορφώσαντες καὶ ὀπλίσαντες ὡς ἐς ἄνδρας
μάλιστα ἀντὶ ὄπλων καὶ περικεφαλαίων τοὺς τε
κάδους καὶ τὰ ὁμότροπα τούτοις δόντες
χαλκῶματα, περιῆγον τοῦ τείχους ἢ
μάλιστα οἱ πολέμιοι ὄψεσθαι ἔμελλον
βάλλειν δὲ οὐκ εἶων αὐτάς: πόρρωθεν γὰρ
κατάδηλος βάλλουσα γυνή. ποιοῦντες δὲ
ταῦτα τοὺς αὐτομόλους ἐφύλασσον μὴ
διαγγελθῆ*

(Αιν. Τακτ., Πολιορκητικά 40. 4-5).

Που καλλιεργήθηκε ο μύθος ;

Πότε;

Για ποιόν λόγο;

- Στη Μίλητο
- Την περίοδο κατά την οποία η μητρόπολη είχε αναλάβει τη δραστηριότητα για την ίδρυση της Σινώπης
- Για να επεξηγηθεί το μη ελληνικό όνομα της αποικίας
- Ως απάντηση στην καλλιέργεια μύθων σχετικών με την ίδρυση της Σινώπης από την Κόρινθο και την Βοιωτία

Οι μύθοι της Νύμφης και της Αμαζόνας Σανάπης

- ❖ Αναφέρονται στην ίδρυση της πόλης
- ❖ Επεξηγούν το όνομά της
- ❖ Υπογραμμίζουν την σύνδεσή της με την ελληνική παράδοση
- ❖ Επιδιώκουν την σύνδεσή της με τον μητροπολιτικό ελληνικό χώρο
- ❖ Υπηρετούν την πολιτική των κέντρων που τους συνέθεσαν στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου

Αργοναύτες ιδρυτές αποικιών – η ίδρυση της Σινώπης

Υπάρχει η άποψη πως οι μύθοι της αργοναυτικής εκστρατείας και της εκστρατείας του Ηρακλή στον Εύξεινο Πόντο απηχούν την αποικιακή δραστηριότητα

Στις μυθολογικές αφηγήσεις των Ελλήνων υπάρχουν αναφορές σε αργοναύτες ιδρυτές πόλεων. Επιπλέον, ο Ηρακλής φέρεται να έχει ιδρύσει ο ίδιος αποικίες.

Οι μυθικοί οικιστές της Σινώπης Αυτόλυκος, Δηιλέων και Φλόγιος

ἔνθα δὲ Τρικκαίοιο ἀγανοῦ Δηιμάχοιο

υῖες, **Δηιλέων τε καὶ Αυτόλυκος Φλόγιος τε**

τῆμος ἔθ', Ἡρακλῆος ἀποπλαγχθέντες, ἔναιον:

οἷ ῥα τόθ', ὡς ἐνόησαν ἀριστήων στόλον ἀνδρῶν,

σφᾶς αὐτοὺς νημερτὲς ἐπέφραδον ἀντιάσαντες:

οὐδ' ἔτι μιμνάζειν θέλον ἔμπεδον, ἀλλ' ἐνὶ νηί,

Ἀργέσταιο παρᾶσσον ἐπιπνεΐοντος, ἔβησαν

(Απολλ. Ρόδ. Αργ., Π. 956-961.)

1. Οι μυθικοί οικιστές της Σινώπης κατάγονταν από την Θεσσαλία

2. Επιγραφή από την Ιστιαία
*προϋπάρχουσαν φιλίαν
ἐκ παλαιοῦ φίλοις καὶ ἀδελφοῖς*

Θεωρεία περί καταγωγής των
αποίκων της Σινώπης από την
Θεσσαλία

Δηίμαχος γιός του **Νηλέα** της Πύλου

Νηλέας γιός του Κάδμου, μυθικός οικιστής της Μιλήτου

Αυτόλυκος, Δηιλέων και Φλόγιος απόγονοι Νηλέα

Οι μυθικοί οικιστές της Σινώπης έχουν καταγωγή από την
Μίλητο
Και απώτερη καταγωγή από την Θεσσαλία

Αυτόλυκος Διηλέων Φλόγιος

Στα ονόματα των οικιστών της Σινώπης υποκρύπτεται η παρουσία του Απόλλωνα, θεού προστάτη του αποικισμού, της πόλης και του πολιτεύματος

Αυτόλυκος σημαίνει ο ίδιος ο λύκος. Ο Απόλλων *Λύκειος* και *Λυκηγενής Λέων* σύμβολο του Απόλλωνα - Η ανάδειξη του λιονταριού ως συμβόλου του Απόλλωνα στη Μίλητο πιθανώς οφείλεται στην επιβίωση ανατολικών στοιχείων στη λατρεία του *Φλόγιος* – Φοίβος – θεός του φωτός

Νόμισμα Μιλήτου 510-490 π.Χ.

ἐπτά· λύκος ἀσθενής· ἑβδο-
μήκοντα· λέων δεινός· ἐπτ<α>-
κόσιοι· τοξοφόρος φίλι<ο>ς δωρε-
ῆ δυνάμῃ <ι>ητῆ<ρ>ος· ἐπτακι<σ>χί-
λι<οι>· δελφὶς φρόνιμος εἰρή-
νη Ὀλβίῃ πόλῃ· μακαρίζω ἐκεῖ·
μέμνημαι Λη-
το<ῖ>

Τα ονόματα των οικιστών της Σινώπης, ενδεχομένως, εμφανίζονταν αρχικά στον χρησμό για την ίδρυση της πόλης.

Στους κόλπους του μαντείου των Διδύμων, το οποίο εμπλεκόταν στην αποικιακή δραστηριότητα των Μιλησίων καλλιεργήθηκε η αφήγηση η οποία αφορούσε στην ίδρυση της Σινώπης και ενέπλεκε τον Απόλλωνα στην ίδρυση και ανάπτυξη της αποικίας

Νόμισμα Σινώπης.
3^{ος} αιώνας π.Χ.

Στην μετάπλαση της αρχικής αφήγησής τα ονόματα Αυτόλυκος, Δηιλέων και Φλόγιος στα οποία υποκρύπτονταν θεολογικές ποιότητες του Απόλλωνα μετατράπηκαν σε μυθικά πρόσωπα, τους οικιστές της αποικίας.

Τέλος, οι οικιστές εντάχθηκαν στους πανελλήνιους μύθους για να αποκτήσουν κύρος και να συνδέσουν την μυθική παράδοση της Σινώπης με την κοινή ελληνική μυθολογική παράδοση

Πολιτική

Οι μύθοι, οι οποίοι αφορούν στην επωνυμία της Σινώπης και οι μεταπλάσεις τους (Νύμφη Σινώπη/Αμαζόνα Σανάπη εξυπηρετούν τα συμφέροντα της πόλης, η οποία τους συνέθεσε (Κόρινθος/Βοιωτία/Μίλητος/Σινώπη), στον Εύξεινο Πόντο.

Οι μύθοι οι οποίοι αφορούν στην ίδρυση της Σινώπης (Αυτόλυκος, Δηιλέων και Φλόγιος/Ηρακλής) εξυπηρετούν τα συμφέροντα της Μίλητου στον Εύξεινο Πόντο και ενισχύουν την θέση της μητρόπολης απέναντι στις αφηγήσεις των αντίπαλων πόλεων (Κόρινθος/Βοιωτία)